

secus de jure canonico. Farinacius cit. quæst. 138. n. 10. et 12. Ac proinde clericus retinens mulierem in domo, vel extra, cum qua habet consuetudinem carnalem, censetur concubiniarius, quando de consuetudine constat. Farinacius. cit. n. 12. Belletus, part. I. § 15. de *Disciplin. cleric.* n. 59. et alii. Idemque patet ex concilio Trident. sess. 15. cap. xxv. de *Reform.* ibi: « In domo, vel extra delineant. »

15. *Concubinatus clericorum fit notorius pluribus modis; et quibus?* — Resp. III. Concubinatus clericorum fit notorius pluribus modis; videlicet, « per sententiam (diffinitivam, ut explicat Glossa) seu per confessionem factam in jure, aut per evidentiam rei, quæ tergiversatione aliqua celari non possit. » Ita textus in cap. ult. h. t. Concordat c. vestra 7. juncta Glossa §. *Notorium.* eod. Quinimo Rebuffus in *Concordat. Francæ* tit. *De publicis concubinariis.* § *Publici.* asserit, quatuor modis concubiniarios dici publicos: nempe, quando eorum concubinatus patet per sententiam, aut confessionem in jure factam, seu per rei evidentiam, quæ nulla possit tergiversatione celari, ut proxime dictum: atque etiam, « qui mulierem de incontinentia suspectam, et diffamatam tenent, et per suum superiorem admoniti, ipsam cum effectu non dimittunt. » Quod ipsum ut melius intelligatur.

16 et 17. *Notorium est triplex: videlicet, notorium juris. Notorium facti: quod adhuc triplex est, sicut et factum, et Notorium præsumptionis; seu notorium præsumptum.* — Notandum est cum Glossa cit c. *Vestra.* §. *Notorium.* h. t. et Glossa in can. *Manifesta.* 2. q. 1. ac Fagnano c. *Vestra.* n. 69. et seqq. h. t. et aliis communiter, quod notorium sit triplex: videlicet, aliud juris, aliud facti, et aliud præsumptionis. « Notorium juris est, » de quo aliquis in judicio condemnatus, aut in jure confessus est: ut cap. ult. h. t. Quanquam si negetur, talem condemnationem, aut confessionem esse factam, opus sit ejus probatione, c. *Sicut nobis.* 16. de *Sentent.* et re *judicat.*

Notorium facti est, quod nulla tergiversatione celari potest. Atque istud adhuc triplex est, sicut et factum; nempe, « Notorium facti permanentis, » quod continuo se exhibet conspectui hominum, ut nulla possit tergiversatione celari: unde non indiget aliqua probatione, nisi inspectione oculari. « Notorium facti statim transeuntis: » ut si

quis in conspectu populi fuit occisus, aut hujusmodi. Et « Notorium facti interpolati, » quod fit publice quidem, non tamen continuo, sed sæpius per intervalla iteratur: ut fit in usurario publico, aut meretrice notoria; quia nec ille continuo mutuat ad usuram, nec ista continuo peccat, sed interpolatim. Et hujusmodi notorium facti, tum transeuntis, tum interpolati, cum non habeat facti perseverantiam, si subesse negatur, indiget probatione. Nam, ut notavit pontifex in c. *Consuluit.* 14. de *Appellat.* multa dicuntur notoria, quæ non sunt: unde providendum est judici, ne quod dubium est, pro notorio videatur habere.

18. *Notorium præsumptum, alio nomine dicitur, Præsumptio juris et de jure. Paternitas et filiatio, non potest vere probari.* — Notorium præsumptum, seu Notorium præsumptum, est dictum, vel factum, ex publicis circumstantiis, a Jure pro veritate acceptum: ut est paternitas, et filiatio. Nam quod aliquis sit alterius pater, vel filius, non potest vere probari, l. *Lucius.* 83. ff. de *Condition. et demonstrat.* Sed jus præsumit vehementer, eum esse filium, qui natus est de nuptiis, l. *Filius.* ff. « De his, qui sunt sui, vel alienis juris: » vel qui publice pro Filio habitus, et nominatus, atque alitus fuit. Glossa c. *Michael.* 13. §. *Constiterit. de Filiis presbyt.* Idem solet explicari in infamato, cui indicta est purgatio canonica, et deficit: præsumitur enim esse reus criminis; ut c. *Insinuatum.* 13. de *Simonia,* cum similibus. Atque istud notorium præsumptum, alio nomine dicitur « Præsumptio juris, et de jure: » in quo sensu, juxta Rebuffum, ubi supra; verificatur quartus modus notorietatis de concubinato clericorum, « qui mulierem de incontinentia suspectam, et diffamatam tenent, et per suum superiorem admoniti, ipsam cum effectu non dimittunt. » Concordat Hostiensis in *Summa.* n. 4. h. t. dicens: quod si clericus conversetur cum femina suspecta, et post trinam admonitionem inveniat cum ea fabulari, vel aliquo modo conversari, factus est concubiniarius notorius juris, et de jure: et ideo condemnandus, juxta cap. n. et c. *Clericos.* 3. et c. *Si autem.* 6. h. t. juncto concilio Tridentino sess. 25. cap. xiv. de *Reform.* et amplius in progressu dicitur.

19. *Quomodo procedendum sit contra clericos, qui publice dicuntur habere concubinas, sed citati id negant? Quando crimen concubi-*

natus est notorius, potest judex procedere ad pœnam imponendam sine accusatore, et teste. — Quæritur III. Quomodo procedendum sit contra clericos, qui publice dicuntur habere concubinas; citati, atque examinati, id negant? Resp. I. Quando crimen concubinatus est notorius, ut dictum, tunc potest judex procedere ad pœnam imponendam sine accusatione, et teste. Ita textus in c. *Tua nos.* 8. juncta Glossa §. *Celari.* et §. *Ex evidentia.* et doctoribus ibid. h. t. Accedit ratio: quia in notoriis non est necesse, juris ordinem usquequaque servare can. *De manifestata.* 2. q. 1. et c. *Ad nostram.* 21. de *Jurjurand.* et c. *Evidentia.* 9. de *Accusation.* ubi super notorio procedit judex sine accusatore.

20. *Per negationem res efficitur dubia: et quando secus. Filius est argumentum incontinentiæ paternæ, ambulans super terram.* — Nec obstat, quod ejusmodi clericus neget crimen atque, ut dicitur, l. III. c. « Quibus ad libertat. proclama. non licet, » per negationem res efficitur dubia. Resp. enim, conclusionem procedere in casu concubinatus notorii: sive dein is existat notorius per evidentiam rei; ut puta, quia clericus publice in domo detinet suspectam mulierem, quam ut uxorem tractat; et maxime, si prolem ex ea susceptam publice alat (nam filius est argumentum incontinentiæ paternæ, ambulans super terram, can. *Priusquam.* dist. 28. ac notat Abbas d. c. *Tua nos.* n. 7. h. t.) sive notorietate præsumpta, utpote inducente præsumptionem juris, et de jure, contra quam non admittitur probatio in contrarium, c. *Is, qui fidem.* 30. de *Sponsalib.* Stante enim tali notorietate, negatio illa non proderit, l. *Qui sententiam.* c. de *Pœnis.* et l. *Illud quoque.* § penult. ff. de *Tributor. action.* Neque per ejusmodi negationem res efficitur dubia. Glossa cit. c. *Tua nos.* §. *Celari.* et §. *Ex evidentia.* et Abbas, ibid. n. 4. et 7. h. t.

21. *Si crimen clerici sit publicum duntaxat ex fama, tunc clerico id negante, opus est legitima probatione. Fama etiam publica, sine aliis adminiculis plene non probat.* — Resp. II. Quando crimen clerici non est notorium modo præfato sed publicum duntaxat ex fama; tunc clerico negante se esse concubiniarium, opus est legitima probatione per testes, aut hujusmodi, ad ipsum condemnandum. Ita textus, et doctores in cit. c. *Tua nos.* 8. h. t. addita illa ratione: « Cum non sit testimoniis, sed testibus judicandum. »

Quasi diceretur: Non testimoniis, quæ dantur per scripturam, aut per testes extrajudicialiter, et sine juramento loquentes, vel ex fama, seu auditu alieno deponentes (taliam enim non sufficiunt ad condemnandum) sed testibus legitime citatis, atque de scientia, seu de proprio sensu judicialiter deponentibus, judicandum est: prout superius lib. II. tit. XX. de *testibus.* § 11. et 12. et seqq. ex professo dictum est, allegato ibid. n. 363. notabili casu, quo octoginta rustici contra pastorem de fornicatione diffamatam, deposuerunt; nec tamen aliquid probarunt, eo quod fuerint duntaxat testes ex auditu alieno. Accedit, quod fama, etiam publica, sine aliis adminiculis plene non probet, c. *Tam litteris.* 33. juncta Glossa §. *De auditu. de Testib.* Nam, ut c. *Cum in juventute.* 12. de *Purgation. Canonic.* dicitur: « Dictum unius facile sequitur multitudo. »

22. *Quod si de clerico talis habeatur suspicio incontinentiæ, ut ex ea scandalum oriatur in populo, tunc ipsi indicenda est canonica purgatio.* — Resp. III. Quod si de clerico in sacris constituto talis habeatur suspicio incontinentiæ, ita, ut ex ea scandalum oriatur in populo, tunc ipsi indicenda est canonica purgatio: quam si præstare noluerit, vel in ea præstanda defecerit, puniendus est secundum canones veluti convictus. Ita textus in cit. c. *Tua nos.* § fin. h. t. et c. *Inter.* 10. de *Purgat. canonic.* cum similibus. (ADNOTATIO XXXIX.)

§ II.

DE PŒNIS CLERICORUM CONCUBINARIORUM, AUT SIMPLICEM FORNICATIONEM COMMITTENTIUM.

23. *Quæ sint pœne clericorum concubinariorum, aut suspectam cum mulieribus conversationem habentium? Delictum, puta, concubinatus, quandoque est notorium, quandoque occultum, quandoque pene occultum.* — Quæritur I. Quæ sint pœnæ clericorum concubinariorum, aut suspectam cum mulieribus conversationem habentium? Ubi prænotandum conformiter textui in c. *Vestra.* 7. h. t. ac notat Fagnanus ibid. n. 9. quod delictum, v. g. concubinatus, quandoque est notorium, quandoque occultum, quandoque pene occultum; puta, qui extat suspicio de eo, sed nondum plene constat. Quo prænotato.

24. *Concubinatus clericorum omnino occultus non habet vindictam in judicio humano. Eccle-*

sa non iudicat de occultis. — Resp. I. Concubinitus clericorum omnino occultus non habet vindictam in iudicio humano, sed relinquitur iudicio divino, ac per veram poenitentiam coram Deo actam tollitur. Ita desumitur ex can. *Erubescant*. dist. 32. cujus verba n. seq. referuntur: nam, ut inquit Glossa ibid. §. *Secretorum*, Ecclesia non iudicat de occultis, can. *Christiana*. c. 32. q. 5. cum similibus. Concordat cap. ult. de *Temporib. ordinat.* ubi occultus criminis, puta reus adulterii, perjurii, aut huiusmodi (praeter reum homicidii) post poenitentiam permittitur in susceptis ordinibus ministrare, atque ad superiores ascendere. Accedit ratio, quia nullibi reperitur aliqua poena, in occultum concubinarium a iure statuta: haud obstante, quod occultus homicida fiat irregularis. c. *Inquisitionis*. 21. § 1. de *Accusationib.* Nam istud reperitur a iure statutum, non illud.

25. *Concubinitus notorius clericorum, secundum canones, poena depositionis punitur.* — Resp. II. Concubinitus notorius clericorum, in sacris ordinibus constitutorum secundum sacros canones poena depositionis punitur. Ita Farinacius, quaest. 138. de *Delictis carnis*. n. 37. et 39. Menochius, lib. II. de *Arbitrar. iudic.* cas. 418. n. 2. et alii. Idque patet ex can. *Erubescant*. dist. 32. et c. *A multis*. 9. de *Aetate et qualitat. praeficiend.* ubi dicitur: « Erubescant impii, et aperte intelligant, iudicio Spiritus Sancti eos, qui in sacris ordinibus, presbyteratu, diaconatu, subdiaconatu sunt positi, nisi mulieres abjecerint, et caste vixerint, excludendos ab omni eorumdem graduum dignitate. De manifestis quidem loquimur: secretorum autem et cognitor Deus, et iudex est. » Haec ibi concordat can. *Decernimus*. dist. 28. illis verbis: « Decernimus, ut ii, qui in ordine subdiaconatus, ei supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant. Cum enim ipsi templum, vasa Domini, et sacrarium Spiritus sancti debeant esse, et dici: indignum est, eos cubilibus, et immunditiis deservire. » Ubi tamen Glossa unica, ad infligendam huiusmodi poenam, requirit praeviam admonitionem.

26. *Potest tamen iudex, si sibi ita videbitur, mitiorem poenam imponere.* — Fatendum tamen, quod Abbas c. *At si Clerici*. n. 35. et 36. de *Judiciis*. Menochius, loc. cit. n. 5. et Farinacius, cit. n. 39. allegans alios, istud intelligendum censeant cum aliquo tempera-

mento: ita videlicet, ut non per hoc sint ligatae manus Iudicis, imponere etiam, si ita sibi videbatur, juxta facti, et personarum qualitatem, mitiorem poenam; ut puta suspensionem, aut aliquam aliam ex proxime enumerandis.

27. *Si concubinitus clerici sit plene occultus, tunc est distinguendum: an vel clerico indicenda purgatio canonica; vel is monendus, ne ullatenus conversetur cum foemina suspecta, etc. Quod si post trinam admonitionem cum ea conversari reperitur, factus est notorius concubiniarius; estque tandem excommunicandus.* —

Resp. III. Si concubinitus Clerici sit plene occultus (hoc est, gravis quidem de eo subsit suspicio, necdum tamen existat manifestus, sive notorius) tunc est distinguendum. Quia vel ex suspitione illa oritur scandalum: et tunc potest clerico delictum neganti indici canonica purgatio, quam si non praestiterit, vel in ea praestanda defecerit, punitur, ut convictus, c. *Tua nos*. 8. fin. h. t. et c. *Inter*. 10. de *Purgat. canonic.* Hostiensis in *Summa*. h. t. n. 4. et alii; estque jam dictum proxime n. 22. Vel non est subortum ex illa suspitione scandalum: et tunc monendus est clericus, ne aliquatenus conversetur cum foemina suspecta. Quod si post trinam admonitionem adhuc inveniatur cum ea confabulari, vel aliquo modo conversari, factus est concubiniarius notorius praesumptione juris, et de jure: atque ideo ipse est communicandus, foemina vero canonice iudicanda, seu punienda. Ita habetur can. *si Quispiam*. dist. 81. et cap. II. h. t. et clarius tradit Hostiensis cit. n. 4. cum communi. Accedit ratio, quia post praeviam suspitionem concubinitus rationabiliter conceptam, et secutam trinam admonitionem de dimittenda foemina suspecta, si huic non paretur, inducitur praesumptio magna contra inobedientem: et talis, quam jura habent pro veritate, et doctores appellant « praesumptionem juris, et de jure: » sicque ratione hujus praesumptionis, simul et scandalosae inobedientiae, tandem frustra adhibitis aliis remediis, atque punctionibus in progressu enumerandis, poterit excommunicari, cit. cap. II. h. t. juncto concilio Tridentino sess. 25. cap. XIV. de *Reform.* ordinem poenarum successive infligendarum referente, ac ultimo loco ponente excommunicationem; uti patet ex verbis ejusdem, infra n. 32. vers. *Quod si referendis*.

28. *Foemina vero canonice iudicanda seu punienda.* — Additur notanter in data conclu-

sione, « Foemina vero canonice iudicanda. » Quia enim foemina carnaliter peccans cum clerico, committit sacrilegium, vel quasi sacrilegium; simulque peccat in Ecclesiam, clerico turpiter adhaerendo: hinc ea merito subicitur foro ecclesiastico, ab eoque punitur. Abbas, cap. II. n. 3. h. t. Belletus, *Dispositio. clerical.* part. I. § 4. de *favore cleric.* vocat. n. 53. et alii. Quamvis Layman. lib. IV. *Theolog. moral.* tract. IX. cap. IV. n. 10. et Pirhing h. t. n. 6. notent, istud in praxi non observari; cum passim iudices saeculares contra mulieres suspectas, et concubinas delinquentes cum clericis, procedere soleant. Verum spectato rigore juris, concubina clerici puniri debet per solum iudicem ecclesiasticum, quidquid sit de aliis criminibus per clericum una cum laico commissis, juxta dicta superis, lib. II. tit. I. de *Judiciis*. § 4. n. 100. et 103. ac seqq.

29. *Et quomodo?* — Caeterum foemina, quae cum clerico fornicata est, aut suspectam cum eo conversationem habuit, debet per iudicem ecclesiasticum expelli de domo clerici; addita inhibitione sub poena fustium, aut aliis poenis, de non amplius habitando, vel conversando cum ipso. Belletus cit. n. 53. Atque olim mancipabatur servituti, arg. can. *Eos qui*. dist. 23. Aut cuiquam monasterio ad agenda poenitentiam tradebatur, can. *Fraternitatis*. dist. 34. juncta Glossa fin. ibid. Imo etiam excommunicari poterat excommunicatione majori, arg. c. *Si concubina*. 53. de *Sentent. excommunic.* Sed, quia jura varie in hoc puncto loquuntur, melius dicitur cum Innocentio, Hostiensi, et Abbate, cit. cap. II. n. 5. h. t. quod quidem ejusmodi, concubina clerici, per iudicem ecclesiasticum sit cogenda agere poenitentiam; tamen in arbitrio iudicis sit, quam poenam debeat injungere. Quodcumque enim jura varias poenas injungunt, optio datur iudici: imposita tamen una poena, iudex non potest transire ad aliam. Abbas loc. cit. et alii.

30. *Clerici in sacris, ac de concubinitu suspecti, si post monitionem fornicarias non dimittant, debent suspendi.* — Resp. IV. Ulterius clerici de concubinitu suspecti, an in sacris ordinibus constituti, si post monitionem, ut supra, jam factam fornicarias, sive concubinas non dimittant, « debent suspendi ab ecclesiasticis beneficiis usque ad satisfactionem congruam: et si eas suspensi praesumpserit detinere, ab eisdem beneficiis perpetuo removeri. » Textus est in c. *Sicut*. 4. h.

t. ubi Glossa fin. hujus posterioris partis rationem assignat, dicens: Quia crescente contumacia crescere debet et poena, cap. ult. § fin. *Ut lite non contestata*, etc. et l. *Relegati*. ff. de *Poenis*.

31. *Idemque dicendum de aliis clericis beneficium, seu pensionem habentibus.* — Deinde in c. *Si autem*, 6. h. t. ampliatur dicta poena ad quoslibet clericos, sive in sacris ordinibus, sive in minoribus constitutos, ac beneficium, seu pensionem ecclesiasticam habentes: statuendo, ut nisi fornicarias, seu concubinas suas ad secundam, vel tertiam communionem a se dimiserint, easdem de caetero contempnunt; possit ipsos episcopus ultra officii interdictionem ecclesiae, vel earum portionibus, appellatione postposita, spoliare, hoc est, in perpetuum privare; prout explicat Glossa fin. ibid. Concordat. can. *Decernimus*. dist. 28. ubi Innocentius II. In concilio Romano decrevisse legitur, « ut ii, qui in ordine subdiaconatus aut supra, uxores duxerint, aut concubinas habuerint, officio, atque ecclesiastico beneficio careant. » Quibus similia habentur can. *De iis*. et can. *Presbyter*. ead. dist. 28. et can. *Erubescant*. dist. 32. et can. *Habuisse*, dist. 33. cum concordantiis.

32. *Refertur decretum concilii Tridentini, sess. 25, cap. XIV, de Reform. diversas successive poenas statuentis contra clericos, qui concubinas, aut alias mulieres suspectas detinent.* — Resp. V. Novissime concilium Tridentinum, sess. 25. cap. XIV. de *Reform.* non solum poenas a sacris canonibus, vel statutis ecclesiarum contra clericos concubinarios antiquitus latas innovavit, verum etiam easdem ampliavit: ac distinguendo inter clericos beneficitos, et alios beneficium ecclesiasticum non habentes, atque inter episcopos, praemissa gravissima praefatione, decrevit in haec verba: « caput XIV. Quam turpe, a clericorum nomine, qui se divino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitiae sordibus, immundoque concubinitu versari, satis res ipsa, communi fidelium omnium offensione, summoque clericali militiae dedecore, testatur. Ut igitur ad eam, quam decet continentiam, ac vitae integritatem ministri Ecclesiae revocentur, populusque hinc eos magis disceat revereri, quo illos vita honestiores cognoverit (Hactenus praefatio). Prohibet sancta synodus quibuscumque clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio, in domo, vel extra detineant, aut cum illis ullam consuetudinem habere audeant: alio-

quin pœnis, sacris canonibus, vel statutis ecclesiarum impositis, puniantur. » En! innovatio antiquorum canonum, seu pœnarum in ipsis, imo et in statutis particularium ecclesiarum contentarum: sequuntur novæ pœnæ, vel priorum pœnarum ampliatio, incipiendo a clericis beneficiatis, dum illico subjungit citatum concilium.

« Quod si a superioribus moniti, ab iis se non abstinuerint; tertia parte fructuum, obventionum, ac proventuum beneficiorum suorum quorumcunque, et pensionum, ipso facto sint privati; quæ fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco, arbitrio episcopi applicetur. Sin vero in delicto eodem cum eadem, vel alia fœmina perseverantes, secundæ monitioni adhuc non paruerint, non tantum fructus omnes, ac proventus suorum beneficiorum, et pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur; sed etiam a beneficiorum ipsorum administratione, quoad ordinarius, etiam uti Sedis apostolicæ delegatus, arbitrabitur suspendantur: et, si ita suspensi, nihilominus eas non expellant, aut cum iis etiam versentur; tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, et pensionibus quibuscunque ecclesiasticis perpetuo priventur, atque inhabiles, ac indigni quibuscunque honoribus, dignitatibus, beneficiis, ac officiis in posterum reddantur; donec post manifestam vitæ emendationem ab eorum superioribus cum iis ex causa visum fuerit dispensandum. Sed si postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, aut alias, hujusmodi scandalosas mulieres sibi adungere ausi fuerint; præter prædictas pœnas, excommunicationis gladio plectantur. Nec quævis appellatio, aut exemptio prædictam executionem impediatur, aut suspendat: supradictorum omnium cognitio, non ad archidiaconos, nec decanos, aut alios inferiores, sed ad episcopos ipsos pertineat: qui sine strepitu, et figura iudicii, et sola facti veritate inspecta, procedere possint. » Hæc ibi statim subjungendo pœnas, clericis non Beneficiatis; aut etiam episcopis, sic (quod absit) delinquentibus imponendas, in hæc verba.

« Clerici vero beneficia ecclesiastica, aut pensiones non habentes, juxta delicti, et contumaciæ perseverantiam, et qualitatem, ab ipso episcopo carceris pœna, suspensione ab ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis, juxta sacros canones, puniantur. Episcopi quoque, quod absit, si ab hujusmodi crimine non abstinuerint, et a

synodo provinciali admoniti, se non emendaverint: ipso facto sint suspensi, et, si perseverent, etiam ad sanctissimum Romanum pontificem ab eadem synodo deferantur; qui pro qualitate culpæ, etiam per privationem, si opus erit, in eos animadvertat. » Hactenus concilium Tridentium.

33. *Circa dictum decretum plura dubia declaravit sacra congregatio concilii, et quæ?* — Circa quod decretum concilii refert Nicolaus Garcias part. XI. *de Beneficiis*. cap. x. n. 183. plura per sacram Congregationem fuisse declarata, quorum quatuordecim puncta enumerat. Et primo quidem censuit sacra Congregatio, quod istud decretum de concubinato, et impudicitæ sordibus clericorum, non procedat in simplici incontinentia « absque qualitate concubinatus. » Secundo, quod habeat locum, etiamsi clericus modo cum una, modo cum alia deprehendatur. Tertio, quod illud, « Si a superioribus moniti, » etc. intelligatur de monitione « specialiter, non autem generaliter, puta, per edictum facta. » Quarto, quod monitiones, ex eodem decreto faciendæ, non tantum in visitatione, sed aliis quoque temporibus fieri possint. Quinto, quod tempus, quod inter unam et aliam monitionem intercedere debet, arbitrio episcopi relinquatur. Sexto, quod pœna, de qua in vers. « Quod si a superioribus moniti, » non habeat locum in clericis, qui primo deliquerint, etiamsi edicta generalia ordinaria præcesserint; sed incuratur, ubi clericus secundo deliquit: in primo enim puniri debet aliis pœnis a sacris canonibus, vel statutis ecclesiarum impositis; et demum, si monitus, fuerit, et quidem speciali monitione, et secundo delinquat, privatus est tertia parte fructuum, non tamen distributionibus quotidianis, quas ratione canonicatus, vel præbendæ divinis interessendo, percepit præter fructus præbendæ distinctæ. Septimo, quod eadem pœna censeatur repetita in vers. « Sin vero in delicto eodem, » si secundæ monitioni non paruerit, qui suspendendus est ab administratione beneficiorum: et cum non possit interesse choro, amittit etiam distributiones quotidianas. Octavo, quod episcopus possit procedere per denuntiationem, inquisitionem ex officio, vel quo alio sibi videbitur modo. Tacentur cætera sex puncta dictæ decisionis sacre congregationis, apud Garciam, ubi supra, videnda.

34. *Quid dicendum de pœna privationis fructuum citatum per concilii decretum ipso facto in-*

currenda? — Addit idem Garcias cit. part. XI. cap. x. n. 190, quod pœna privationis fructuum, quæ ipso facto, seu eo ipso imponitur a concilio Tridentino clericis cit. sess. 25. cap. xiv. *de Reform.* non videatur recepta in conscientia ante condemnationem. « Nunquam enim (inquit) vidimus, audivimus, aut intelleximus, aliquem clericum concubinarium (aut suspectas mulieres domi, vel alibi retinentem) cum sint multi semel, bis, et pluries moniti, eos restituere: et ideo tanquam non recepta, non videtur obligare in conscientia, quamvis deberent iudices nihilominus eam exequi, » etc. Hæc ille. Atque hæc applicari poterunt ea, quæ superius l. I. tit. II. *De Constitutionibus*. § 10. n. 227. et seqq. dicta fuerunt; videlicet, quod pœnas etiam ipso jure impositas, quæ externam executionem requirunt, ante sententiam declarationis iudicis subire reus in conscientia non teneatur, arg. c. *Cum secundum*. 19. *de Hæretic.* in 6. Nisi Lex apposita habeat clausulam, alia etiam declaratione non secuta: prout uberius ibi declaratur, atque probatur.

35. *Clericus concubinarium an sit suspensus, atque ab aliis vitandus in divinis? Dupliciter potest intelligi, clericum criminis esse suspensum: videlicet quoad se et quoad alios.* — Quæritur II. An clericus concubinarium sit suspensus, simulque ab aliis vitandus in divinis? Ubi prænotandum, quod impræsentiarum, et juxta cap. ult. h. t. cum similibus, dupliciter potest intelligi, clericum criminis, puta, concubinarium, esse suspensum. Primo enim potest ejusmodi clericus dici suspensus, quoad se tantum: et hoc modo quilibet clericus pro quocunque peccato mortali censetur suspensus; eo quod non possit licite in tali statu Missam celebrare, nec alia sacramenta administrare. Secundo potest clericus intelligi suspensus quantum ad se, et quantum, ad solum, ad alios: ita videlicet, ut non solum ipse peccet, Missam celebrando, vel sacramenta administrando; sed etiam alii audientes Missam ejus, vel de manu ipsius sacramenta recipientes. His addi potest suspensio proprie dicta, seu quæ est censura ecclesiastica, et cujus violatio inducit irregularitatem, de qua alibi. Hoc prænotato.

36. *Certum est, ejusmodi clericum esse suspensum quoad se.* — Resp. I. Certum est, quod clericus concubinarium, seu fornicator, sit suspensus quoad se; adeoque graviter

peccet, sicut et quilibet alius existens in peccato mortali, celebrando Missam, vel administrando sacramenta. Textus est in cap. ult. h. t. juncto can. *Quotidie, de Consec.* dist. 2. et c. *De homine*. 7. *de Celebrat. Missar.*

37. *Tamen hujusmodi suspensio quoad se, non est suspensio proprie dicta, seu quæ est censura ecclesiastica.* — Fatendum tamen cum Innocentio in c. *Si celebrat*. n. 2. *de Cleric. excommunicat. ministrant.* et Abbate cap. ult. n. 2. h. t. ac Fagnano c. *Vestra*. n. 12. eod. Engel, h. t. n. 6. et aliis, quod hujusmodi suspensio quoad se, non sit suspensio proprie dicta, seu quæ est censura ecclesiastica, juxta c. *Quærenti*. 20. *de Verb. signif.* et cujus violatio inducit irregularitatem. Idque desumitur ex cit. cap. ult. h. t. ibi: « Priusquam pœnituerint: » sicque argumento a sensu contrario, inferre licet, quod hujusmodi suspensio post actam pœnitentiæ illico cesset, et clericus in continentia recuperet executionem officii sui. Abbas cit. n. 2. Idipsum clarius habetur cap. ult. *de Temporib. Ordinat.* ubi criminis occultus, v. g. adulter, perjurus, falsarius, etc., propter mortale peccatum suspensus quoad se, post peractam pœnitentiæ statim, et absque alia absolute (exceptio homicida) potest celebrare Missam; atque in jam susceptis ordinibus ministrare, aut nondum susceptos accipere. Istud enim absque prævia absolute fieri non posset, si suspensio quoad se, foret suspensio proprie dicta, atque censura ecclesiastica.

38. *Clericus concubinarium notorius olim, seu spectato jure antiquo, fuit suspensus etiam quoad alios.* — Resp. II. Clericus concubinarium notorius olim, seu spectato jure antiquo, fuit suspensus etiam quoad alios: ita videlicet, ut peccassent audientes Missam, aliaque officia divina ipsius; vel recipientes ab eo ecclesiastica sacramenta, (excepto sacramento Baptismi, Pœnitentiæ, et Eucharistiæ in mortis articulo) priusquam constitisset de ejus pœnitentiæ. Secus dicendum de clerico concubinario non notorio, et adhuc ab Ecclesia tolerato. Textus est in can. *Nullus*. et can. *Præter hoc*. dist. 32. et cap. ult. h. t. juncto *Summario*, et doctoribus ibid. expresse dicentibus, quod clericus concubinarium in officiis divinis vitandus non est, nisi sit notorius. Hunc enim ab aliis vitandum esse in divinis, statuerunt citati antiqui canones, ut is a populo sese contemptum videns, rubore verecundiæ facilius ad pœni-